

การทำงานบ้านของผู้สูงอายุในโครงการนำร่องของกรมประชาสงเคราะห์

นางสาววลัยพร ศรีสาธิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-749-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ENGAGEMENT IN HOUSEWORK OF THE ELDERLY UNDER THE PILOT
PROJECT OF THE DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE**

Miss Walaiporn Srisatit

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Demography
Department of Sociology and Anthropology
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 1999
ISBN 974-334-749-6**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การทำงานบ้านของผู้สูงอายุในโครงการนาร่องของกรมประชาสงเคราะห์
โดย นางสาววลัยพร ศรีสาธิต
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ มาลีณี วงษ์สิทธิ์

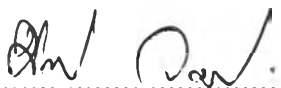
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

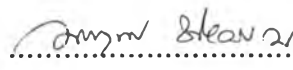

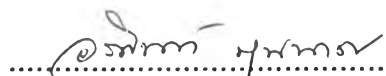
..... คณะบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุ้มจันทร์พันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ มาลีณี วงษ์สิทธิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ชัยวอร์ณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อรพันธ์ บุณนาค)

วลัยพร ศรีสาธิต: การทำงานบ้านของผู้สูงอายุในโครงการนำร่องของกรมประชาสงเคราะห์
ENGAGEMENT IN HOUSEWORK OF THE ELDERLY UNDER
THE PILOT PROJECT OF THE DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE.
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. มาลินี วงษ์สิทธิ์, 68 หน้า. ISBN 974-334-749-6

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สองประการคือ 1) เพื่อศึกษาความแตกต่างของการทำงานบ้านแต่ละประเภทในครัวเรือนของผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสภาวะสุขภาพกับการทำงานบ้านแต่ละประเภทของผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลให้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลในปี พ.ศ. 2538

สำหรับการศึกษาการทำงานบ้านของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทำงานบ้านโดยงานบ้านแต่ละประเภทที่ทำจะแตกต่างกันไปกล่าวคือ ผู้สูงอายุจะทำความสะอาดบ้านมากที่สุด รองลงมาคือ การทำกับข้าว การซัก/รีดเสื้อผ้า และการดูแลเด็กเล็ก ส่วนงานบ้านที่ทำน้อยที่สุด คือ การซื้อกับข้าว

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสภาวะสุขภาพกับการทำงานบ้านแต่ละประเภทของผู้สูงอายุ ปรากฏว่า กิจกรรมการทำกับข้าวมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปร เพศ อายุ การทำงานเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้างครัวเรือน การมีบุตรอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน กิจกรรมการทำกับข้าวมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะตัวแปรการทำงานเชิงเศรษฐกิจ และกิจกรรมทำความสะอาดบ้านจะมีนัยสำคัญทางสถิติในตัวแปร อายุ สถานภาพสมรส การทำงานเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้างครัวเรือน การมีบุตรอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน และสภาวะสุขภาพ สำหรับกิจกรรมการซัก/รีดเสื้อผ้ามีนัยสำคัญทางสถิติในตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส การทำงานเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้างครัวเรือน การมีบุตรอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน เขตที่อยู่อาศัย และสภาวะสุขภาพ ส่วนการมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กเล็กมีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในตัวแปร เพศ อายุ และโครงสร้างครัวเรือน

ภาควิชา สังคมวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

WALAIORN SRISATIT : ENGAGEMENT INHOUSEWORK OF THE ELDERLY
UNDER THE PILOT PROJECT OF THE DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE.
THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. MALINEE WONGSITH.
68 PP.ISBN. 974-334-749-6

The purpose of this study is to investigate the pattern of engagement in housework of the elderly and the relationship among socio-economic characteristics, health status and engagement in housework of the elderly. The data used in this study were from the project entitled “Community Participation in Providing Care, Services, and Activities for Thai Elderly” in 1995.

The results indicated that most of the elderly still engaged in housework. The most frequently mentioned activities were house cleaning, cooking, laundering, taking care of children, respectively. The least frequently mentioned activity was buying food.

When considering among socio-economic and demographic characteristics, health status, and engagement in housework of the elderly, the results indicated that engagement in cooking was statistically significant related to sex, age, employment status, household structure and living arrangement. The engagement in buying food was significantly associated with employment status. The results also showed that engagement in house cleaning was significantly related to age, marital status, employment status, household structure, living arrangement and health status. The engagement in laundering was significantly related to sex, age, marital status, employment status, household structure, living arrangement, place of residence, and health status. Moreover, the result also indicated that the engagement in taking care of children was significantly related to sex, age, and household structure.

ภาควิชา สังคมวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสามารถของ รศ.มาลินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีในการแก้ไข และให้คำ แนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมาตั้งแต่เริ่มทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอ่านแก้ไข และให้ คำแนะนำด้วยดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.นภาพร ชโยวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อมูลสถิติของวิทยานิพนธ์ และกราบขอบพระคุณ รศ.อรพินท์ บุนนาค กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล ผู้อำนวยการวิทยาลัยประชากรศาสตร์ที่กรุณาให้ใช้ข้อมูลโครงการวิจัย “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลให้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ” ในการศึกษา และกราบขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ อันเป็นพื้นฐานสำหรับ การทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณศิริวรรณ ศิริบุญ นักวิจัยของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถิติ รวมทั้งการช่วยเหลือข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณ คุณชัยวิทย์ วรสุตฺร ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่นักวิจัยวิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกท่าน ขอขอบคุณ ไก่แดง แอ้ว พี่แห้ว พี่อึ่งเพื่อน ๆ ร่วมสถาบันฯ

ขอขอบคุณ น.พ. สุทัศน์ กุลสรรค์ศุภกิจ พี่เจียบ พี่จา พี่บีม น้องเพชร น้องรัช น้องเปิ้ล และพี่น้องในคริสต์จักรที่คอยสนับสนุนอำนวยความสะดวกอุปกรณ์การพิมพ์ และให้ความช่วยเหลือทั้งด้านกำลังกาย กำลังใจรวมทั้งการอธิษฐานเผื่อ จนวิทยานิพนธ์สำเร็จ ขอขอบคุณ คุณแม่ที่แสนดี พี่น้องที่สนับสนุนกำลังทรัพย์ กำลังใจโดยตลอด

ในท้ายที่สุดขอขอบพระคุณพระเจ้า ผู้ทรงประทานกำลังใจที่ดี ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และข้าพเจ้าต้องขอภัยมา ณ โอกาสนี้ หากมิได้กล่าวถึงท่านใดที่มีส่วนช่วยเหลือข้าพเจ้า แต่อยากจะขอบคุณด้วยใจจริงมา ณ โอกาสนี้

วัลย์พร ศรีสาธิต

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	3
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. ความหมายของงานบ้านและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับ	
การทำงานบ้านของผู้สูงอายุ.....	8
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานบ้านของผู้สูงอายุ.....	11
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	21
สมมติฐานในการศึกษา.....	22
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
2. ระเบียบวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล	
แหล่งของข้อมูล.....	23
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
การเลือกตัวอย่าง.....	24
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	25
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	26
นิยามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ลักษณะข้อมูลทั่วไป.....	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.	ความแตกต่างของการทำงานบ้านแต่ละประเภทตามภูมิหลังผู้สูงอายุ	
1.	ลักษณะทั่วไปของการทำงานบ้านแต่ละประเภทของผู้สูงอายุ.....	34
2.	การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานบ้าน แต่ละประเภทของผู้สูงอายุ.....	36
4.	สรุปและข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการศึกษา.....	53
	ข้อเสนอแนะ.....	56
	รายการอ้างอิง.....	59
	ภาคผนวก.....	66
	ประวัติผู้วิจัย.....	68

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	ร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามลักษณะงานบ้านที่ทำ.....	27
2.	ร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามลักษณะภูมิหลังของผู้สูงอายุ.....	32
3.	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทของงานบ้านและลักษณะภูมิหลังของผู้สูงอายุ.....	47
4.	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทของงานบ้าน เพศและเขตที่อยู่อาศัย.....	49
5.	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทของงานบ้าน อายุและสภาวะสุขภาพ.....	50
6.	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทของงานบ้าน การทำงานเชิงเศรษฐกิจ และสภาวะสุขภาพ.....	51
7.	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทของงานบ้าน โครงสร้างครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย.....	51
8.	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำงานบ้าน จำแนกตามประเภทของงานบ้าน การมีบุตรอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน และเพศของผู้สูงอายุ.....	52
9.	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการทำงานบ้านแต่ละประเภทของผู้สูงอายุ.....	58